

Arany János **AZ ÖRÖK ZSIDÓ**

Pihenni már. - Nem, nem lehet:
Vész és vihar hajt engemet,
Alattam a föld nem szilárd,
Fejem fölött kétélű bárd...
Tovább! tovább!

Az út, hová talpam nyomul,
Súlyed, ropog, átvékonyul;
Ónsúllyal a kolosszi lég
Elzúzna, ha megállanék...
Tovább! tovább!

Rettent a perc, a létező,
S teher minden következő;
Új léptem új kigyón tapod:
Gyülölöm a mát s holnapot...
Tovább! tovább!

Éhes vagyok: ennem iszony;
Láng az ital, midőn iszom;
Álmam szilaj fölrettenés,
Kárpit megőli szívembe kés...
Tovább! tovább!

S melyet hazud a sivatag,
Mint délibáb: tó és patak;

Gyümölcs unszol, friss balzsamu:
Kívül arany, belül hamu...
Tovább! tovább!

Rohannom kell - s a földi boly
Mellettem gyorsan visszafoly:
Kődfátyol-kép az emberek:
Én egy arcot sem ismerek...
Tovább! tovább!

Oh, mily tömeg? s én egyedül,
Útam habár közé vegyül:
Érzem, mint csónak a habot,
Hogy átmenet mind rám csapott.
Tovább! tovább!

Az üstökös meg' visszatér,
Kiröppent nyíl oda is ér,
Az eldobott kő megpihen:
Én céltalan, én szüntelen
Tovább! tovább!

Pusztán folyam mért nem vagyok,
Hogy inna fel aszú homok!
Mért nem futó, veszett vihar,
Mely ormokon egyszer kihal...
Tovább! tovább!

Írigylem az ágról szakadt
Levélkét: hisz majd fennakad;
Írigylem az ördögszekért:
Árokba hull: céljához ért...
Tovább! tovább!

Szegény zsidó... Szegény szívem:
Elébb-utóbb majd megpihen.
Az irgalom nagy és örök,
Megszán s átkom nem mennydörög:
Tovább! tovább!

(1860)

*

Az örökkön élő elátkozott zsidó

Akkor Jézus mikor vitte a keresztfát. a nehéz keresztfát, ugye Cirénei Simon, ezek benne vannak a Bibliába, segített vinni. De vót akkor egy kőpad, oszt mán nagyon nehéz vót vinni a keresztfát. Elesett ugye má háromszor. És akkor mán nagyon fáradtan, meg nagyon fájt, osztón meg a sebek a vállán; akkor ahogy rádűlt egy padra, hogy majd ő megpihen ottan. Kijött a zsidó, hozzáfogott, aszongya:

- Takarodj innen, megszenteltelenítet - azt mondja -; én rendes zsidó vagyok, nekem ne szenteltelenítsd meg a portámat! Takarodj innen!

Oszt akkor Jézus alig bírt fölkázmálódni, nagyon fájó szemekvel ránézett Oszt azt mondta, hogy:

-Az ártatlanval így beszélsz, így élj itt örökké, ne hagyjon a lelkiismeret nyugodta, örökké éljél!

Úgy mondjuk örökkön élő zsidó. Akkor oszt mán annyira mán megöregedett Ahasvérus, ténleg oszt nem hagyta a lelkiismeret őtet, akkor nem tudott meghalni. Akkor bevette magát, mikor tél vót, a jeges vízbe. A jeges tengerbe, elment messzire. A jeges tengerbe beledobta magát, oszt ott a jegek mind összevagdosták, mikor kivette a víz őtet, tiszta vér vót, mindene, egy roncs test vót, mind össze-vissza vót vagdosva. Akkor bevette magát a vadállatok közé. A vadállatokhó. Ott is össze-vissza marcangolták hussát lerángatták neki, mindent csinált, akkor se. Mindig csak aszondta: „Istenem, Istenem, még se tudok meghalni!” Irtózatossan jajgatott, ahogy csak bírt, úgy ordított, hogy: „Istenem, nem birok meghalni!” Akkor elment a háborúba, az beállt az első csatába. Akkor a golyók mindegyik csak úgy hulltak ottan. Őrajta az se fogott. Akkor se tudott meghalni.

És azt mondják, hogy ez a zsidó még most is örökkön-örökké élő zsidó. Hogy az nem is halt meg, hogy az még mindig szenved. Mindig szenved még mostanáig is.

Magyar Zoltán
A herencsényi mesemondó - Balassi Kiadó
Budapest - 2004

*

Kiss József: Új Ahasvér

"Tovább! Tovább!"
(Arany)

Fekély borítja testemet,
És lelkem, ah még betegebb,
Pihenni vágyom - nem lehet.

Esztelen orkán egyre űz,
Fürtim közé bogáncsot tűz,
S egy folt éget, ah! mint a tűz.

Méretlen idők átka nyom,
Nincs istenáldás utamon,
Ó meddig kell még bolyganom?

Megvetem lábam - nem megyek!
Végzet! én dacolok veled:
Kunyhót rakok, otthon leszek.

Verejtéket, vért hullatok,
Engesztelve kárhozatot,
Bemutatok áldozatot!

Apáim zordon örökét:
Az űzött vad gyűlöletét
Maró könnyem sajtolja szét.

Kitépem, mely lelkemhe' forrt:
A vádat, bosszút és nyomort,
Mit senki még meg nem torolt!

Világgá elzüllt vérimet
Megtagatom... leszek rideg,
Hitlen kaján - de a tied,

A tied, édes otthonom!...
S titkos gyönyör karja befon,
Megállok és ábrándozom.

Pusztán is ver fa gyökeret,
Mért ne én is? - Otthon leszek,
S béke óvja tűzhelyemet.

Szomszéd nem ólálkodik rám,
Nem irigyel és nem is szán,
Mégférünk a közös tanyán.

Diadalom - diadala,
Nagy közösség közös java...
- Álom, megállj!.. Ne szállj tova.

S felzúg a vész bérce, tetőn,
Dacolnék, de ah, nincs erőm,
S gúnykacaj kél fenyegetőn:

- Rakhatsz te kunyhót eleget,
Halomra gyűjthetsz kincseket,
Otthonod mégsem lesz neked.

*

Bolygó zsidó

mondai alak, mellyel költők és tudósok sokat foglalkoznak. Legelőször Paris Mátyás XIII. századbeli angol szerzetes említi egy krónikájában. Szerinte a B. Kartaphilos, Pilatus ajtónállója volt, ki a halálra ítélt Krisztust, mikor az a palotából kimene, megütötte, azt mondván neki gunyosan: Menj már, mért késlekedel ? mire Krisztus azt felelte neki: Én megyek, de te várj, míg én visszatérek. S Kartaphilos még ma is várja Krisztus visszatérését. A XVI. században a

legenda más alakot öltött s ebben az alakban terjedt el. E szerint Ahasverus jeruzsálemi csizmadia nem engedte meg Krisztusnak, hogy ez az ő ajtaja előtt megpihenjen, mikor vállán a kereszttel a Golgotára ment. Ezért Krisztus azzal az átokkal sújtotta őt, hogy ő se pihenhessen meg, hanem bolyongjon mindaddig, míg a megváltó vissza nem tér. A XVI. században akadtak is, akik azt állították, hogy Németország különböző részeiben, így p. Hamburgban 1547. látták a B.-t, beszéltek is vele. A legendát a németek közt feldolgozták: Schubart, Mosen, Lenau, Heller, s mások, de legszellemesebben Hamerling R. «Ahasver in Rom.» c. költeményében (1865), a franciáknál Sue Jenő (Me -uif errant, 1845), a mi irodalmunkban pedig Arany János Az örök zsidó és Kiss József Uj Ahasver címmel. (V. ö. Heinrich Gusztáv: A bolygó zsidó mondája, Budapesti Szemle 1881.)

Forrás: Pallas Nagylexikon

*

Orbán Béla:□

PURIM, ÉS A ZSIDÓ AHASVÉRUS - A BOLYGÓ ZSIDÓ TÖRTÉNETE -

A bolygó zsidóról szóló történet Magyarországon a ponyvaregények által kerültek a paraszti olvasótábor asztalára az 1800-as évek során, és az 1900-as évek elején.

A Gesta Románium, Fortunátusz és sok más világirodalmi történetet írtak át népszerűvé és lettek azok a közös európai kultúra része.

A „Bolygó zsidó” története pedig a népi antiszemitizmus rejtett eszköze lett, a bibliai szenvedéstörténet meghamisított változata által.

A halhatatlan, bolygó zsidó történetének így bibliai alapot és magyarázatot is adtak.

Ilyen magyarázatok:

János 21.:22-23: "Ha akarom, hogy megmaradjon, míg eljövök, mit tartozik rád"

Ugyanez Máté 16:28..."nem ízlelik meg a halált..."

Őt azonosítják a Jézussal szemben elutasító magatartással viselkedő főpap szolgájával (Ján. 18,10).

A legendák pedig újra és újra szaporodtak...

- A megátkozott, örökké vándorló zsidó „természetesen” az, aki a világ Teremtőjét szenvedésének idején megütötte, akinek ezért folyamatosan bűnbánatot kell sírva gyakorolnia... (egy jeruzsálemi szerzetes krónikája, 7.század)

- Egy arab monda szerint a bolygó zsidó: Szamirir.

Ő, aki készítette az aranyborjút, amiért Mózes kiátkozta...(idézi Gaston Paris 1880,1881)

- Más arab monda szerint:

Zerib, Illés prófétának a fia. Akinek Jézus meghosszabbította az életét a földön a világ végéig...

A leghíresebb verzió mégis egy London környéki (StAlban) szerzetes, Roger of Wendower nevéhez fűződik:

Eszerint egy bizonyos Karthapilos a Golgotára menő Jézust hátba vágta a következő szavakkal:

„Menj Jézus, menj, mit késlekedsz?”

A válasz, ami őt halhatatlanná tette:

„Én megyek, de te várni fogsz, míg vissza nem térek!”

Ő tehát azóta is él, minden századik évben elalszik, és százévenként újra feléled mély álmából...

A pogány-római ajtónálló azonban újabb változáson ment át egy cca. 1350-ben írt történetben, mely később lesz népszerű...

A „bolygó zsidó” kép itt formálódik, amikor már Ahasvérus néven szólíthatták meg, sőt beszélnek véle, látják azt, aki Jeruzsálemben született és foglakozását tekintve varga volt...

A Golgotára menő Jézus nekitámaszkodott házának, és ő elzavarta...

Ezért Jézus elzavarta, és azóta bolyong...

A római szolga még megkeresztelkedett, és József lett belőle a korábbi változat szerint, azonban a zsidó Ahasvéros zsidó marad, zsidónak kell maradnia, hogy viselhesse az átkot... Örök figyelmeztetés az istentelenek és hitetlenek számára, sorsa a büntetés...

Ahasvérus így a „zsidó”, az átok és büntetés alatt lévő megszemélyesítője lett.

Számunkra mégis szembetűnő a „véletlenszerűség”, amikor Ahasvérus, a perzsa király nevét kapja egy „zsidó varga”, a „bolygó zsidó”...!

Mert Ahasvérus neve társul a bűnnel, ügyefogyottsággal, ő a „buta király”...

Amikor ezt pedig társították a „bolygó zsidó” legendájával, akkor kifejezték, hogy nemcsak lenézett a zsidó, hanem nincs helye sem a keresztény társadalomban, sem a világban.

Egyben jelzi, hogy minden idegen „Ahasvérus”, minden zsidó idegen, akitől ráadásul félni kell, mi több a zsidó visszavonhatatlanul, a világ végezetéig bűnös, és ítélet alatt van...

Külön érdekesség, hogy az „Ahasvérus monda” igen népszerű lett szinte egész Európában. Francia, angol, holland, latin nyelveken többször adták ki.

Luther is felhasználta antiszemita korszakában...(A zsidókról és hazugságaikról. Edelman 1986)

A magyar és szláv területeken azonban nem volt egy ideig jelen a „bolygó zsidó” mondája. Kérdés, hogy azért, mert a magyar ember e korban nem olvasott, és így nem fertőzte meg a ponyvairódalom, vagy a kálvini reformált nép nem volt zsidógyűlölő?...

Később azonban már a magyar irodalomba is beszivárgott, megihlette a népköltészetet, irodalmi művekben is megtalálhatóak.

Aztán jöttek..., a ponyvák,- mintegy 12 feldolgozás-, és leginkább azon a területeken , ahol a ferencesek által a legendák működése igen erőteljes volt, elnépiesedtek..

E monda, legenda, de mindenképpen a zsidóság elleni, őket kárhóztató (!) iratokban, és szájhagyományban a következők lehettek fel:

1. Mindegyik variáció kapcsolatban van Jézus szenvedéstörténetével.
2. A szenvedő, „szegény” Jézus ábrázolása, aki „Ahasvérus házában meg akar pihenni...
3. Ahasvérus elutasításának okai:
 - dologtalan volt szerinte Jézus
 - Jézus megsemmisítette a házat
 - gazdag volt
 - nem akarja, hogy a szenvedő beszennyezze portáját
 - „igazhitű zsidó”.....
4. Ahasvérus szívtelen, rideg
 - kint ült a padon
 - nézelődött
5. Ahasvérus tettei, amiért átkozottá lett...
 - hátbavágta Jézust, kiszaladt, elzavarta, ütlegelte.
 - mérgeesen elkergette..

Mindezek a mondai részek azonban még károsabb hatást értek el, amikor olyan következtetéseket formáltak meg, melyek az antiszemitizmust ma is éltetik.

Mindezeknek azonban lettek a történet szerint következményei is.

Még hozzá olyan következmények, melyek a mindennapok teológiájában, dogmatikájában és a szószékekről egyaránt elhangzanak rendszeresen, mivel a keresztény tanításokba is beépültek:

Az átok...

Jézus megátkozta az üdvösség helyett örök élettől, amiben szenvedhet és bolyonghat...

Nyugtalanul, haza és család nélkül...

Az átok beteljesedéséről pedig így számolnak be:

- 1./ öngyilkosságokat követett el: csatában golyó nem fogta, vadállatok nem bántották, szikláról vízbe ugrik, forró ételbe esik,
...és nem történik baja, a Túlvilág nem fogadja be...
- 2./ szántalmasan szakadt, rongyos, hosszú szakálla nőtt..
3. / ...most is él.....

Valamennyi egyben figyelmeztető, - és ma is élő hazugság-, a hitetlenek számára: „veled is ez lehet”, olyan sorsra jutsz, mint a Krisztust gyalázó, majd meggyilkoló zsidók...

Bár nem tudjuk, hogy a „bolygó zsidó” legendája sok helyen mennyire „zsidó” vagy csak a rossz megtestesítője, mégis számolni kell a rossz hatásával...

Mert ilyen legendák válnak és válhatnak olyan fertőzéseké, mely betegségeként a másik nép gyűlöletévé válhat.

Része tehát a Krisztus-gyilkos zsidó kép kialakulásának.

Még ilyen kis legenda esetén is kötelességünk ismertetni másokkal azt, hogy a zsidó nép nem felelős Krisztus haláláért, nem ők gyilkolták meg (egyedül) Őt.

Ismertetni kell a prófécia üzenetét, hogy megismerhessük a zsidóság szétszórattatását, annak okait és Isten szerinti célját.

A rossz képek felszámolásával elérhetjük:

- egymás valódi megismerését
- a hamis képek általi félelem, gyűlölet megszűnését
- egymás megalázását és bemocskolását

Ezek által pedig a zsidóság betöltheti hamarabb azt a szolgálatot, amit Isten adott számára:

- Láthatóvá teheti prófétikus múltja, léte, és jövője által is Isten Tervét, Akaratát és bizonyásaival Isten hatalmát, dicsőségét.
- Mindehhez megismertetheti e világgal a Kinyilatkoztatott Törvényt, mely nélkül nincs kegyelem és Örök Élet: Üdvösség.

2007.febr.5

Copyright © 2005-2008 SÓFÁR, Jesua HaMassiah-ban hívő ZSIDÓ KÖZÖSSÉG
JHVH NISSZI Szolgálat